

Kinderbijbels en Godsdienstige opvoeding

door prof. dr. J. Firet

Prof. dr. J. Firet

Van wat er in Nederland gedaan wordt aan het in contact brengen van kinderen met de bijbel moet men – tenminste wat het kwantitatieve aspect betreft – niet gering denken. Hoeveel kleuter- en lagere scholen zijn er niet, waar geregeld uit de bijbel verteld wordt. Veel kinderen bezoeken een zondagsschool of kinderkerk. En blijkbaar zijn er heel wat gezinnen waarin uit een kinderbijbel wordt voorgelezen. Sinds 1945 verschenen er meer dan vijftig kinderbijbels, nieuwe of heruitgaven van vooroorlogse. Heel wat van die kinderbijbels worden meer dan eens herdrukt, een enkele wel zestien maal.

Maar hoe zit het met het kwalitatieve aspect? Wat halen al die bijbellessen en vertellingen en kinderbijbels uit? Deze vraag is niet gemakkelijk te beantwoorden, misschien helemaal niet; het gaat bij deze kwestie om effecten die voor een belangrijk deel niet meetbaar zijn. Dit staat echter wel vast: het oordeel van mensen die enige ervaringskennis met betrekking tot de effecten hebben, is in het algemeen niet optimistisch.

Slag op slag kun je van leraren godsdienstonderwijs bij het voortgezet onderwijs, van catechetiserende predikanten en zelfs van hoogleraren van een theologische faculteit horen, dat het met de bijbelkennis van hun leerlingen maar droevig gesteld is. Men kent een beperkt standaard repertoire van min of meer boeiende verhalen uit de bijbel (en die kent men min of meer). Van wat er verder in de bijbel staat, weet men niets of weinig. Van het verband waarin de verhalen staan heeft men meestal een al te globaal idee. Min of meer systematisch-theologische noties ontbreken of zijn zeer primitief.

Mogelijk zullen sommigen van oordeel zijn dat dit wel jammer is, maar dat het dan tenslotte maar intellectuele, uiterlijke zaken betreft. Een mens kan met weinig kennis toch wel een kind van God, met een primitieve theologie wel een gelovige zijn. Daar zit iets van waarheid in, maar vergis u niet: het is de ervaring van vrijwel elke pastor, dat heel veel, de mens totaal uit het lood slaande geloofsproblemen – vaak ook als ze op oudere leeftijd zich openbaren – ten diepste geen vragen zijn met betrekking tot wat de bijbel zegt, maar vragen naar aanleiding van 'kinderbijbel-theologie'.

De organisaties die in Nederland zich met de verspreiding van de bijbel bezighouden

(de Katholieke Bijbelstichting en het Nederlandsch Bijbelgenootschap) hebben in 1969 een commissie ingesteld, die tot opdracht kreeg, een onderzoek in te stellen naar de in ons land veel gebruikte kinderbijbels. Van deze commissie werd vooral gevraagd, zich te bezinnen op 'de voorwaarden waaraan een kinderbijbel moet voldoen, wil men redelijkerwijze kunnen verwachten, dat er in de latere jaren geen moeilijkheden ontstaan vanuit de geloofsovertuiging, die gegroeid is op grond van het herhaaldelijk horen van kinderbijbelverhalen'. In dit jaar verscheen het rapport van deze commissie, geschreven door de secretaris drs. W. F. G. Terborgh.¹⁾

De Bijbelse geschiedenissen door W. G. van de Hulst haalden in 1965 hun vijftiende druk. 'Wat hij wilde,' zo schrijft het rapport, 'was niet redeneren, niet beschrijven of betogen, maar zo eenvoudig, teer en liefdevol mogelijk mededelen van de bijbelse stof.' De geschiedenissen werden door J. H. Isings van illustraties voorzien. Hier is de zalving van David tot koning te zien.

